

Επικοινωνία για τη νόσο Alzheimer

Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimer Συναφών Διαταραχών
Τριμηνιαία έκδοση • Τεύχος 11ο • Έτος 5ο • Ιούλιος 2002

Υ Ρ Ο Ψ Η Μ Η
Β Ο Η Θ Ε Ι Α Σ
9 0 9 . 0 0 0

2 4 ώ ρ ε ς
τις εργάσιμες μέρες

Χαιρετισμός της προέδρου

Αγαπητοί μας φίλοι! Θαρρώ πως είναι καιρός για ένα σύντομο απολογισμό. Αυτό το Σεπτέμβριο συμπληρώνονται επτά ολόκληρα χρόνια από την ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Νόσου Alzheimer και Συναφών διαταραχών και είναι χρήσιμο για όλους μας να θυμηθούμε πώς ξεκινήσαμε και πού βρισκόμαστε σήμερα.

Ξεκινήσαμε 21 ιδρυτικά μέλη και σήμερα ο αριθμός των μελών της Εταιρείας ξεπερνούν τα 800 χωρίς να περιλαμβάνονται τα μέλη των 10 άλλων πόλεων που ήδη έχουν ιδρύσει εταιρείες με σκοπό τη βοήθεια των οικογενειών που ζουν στις πόλεις αυτές. Όλα τα μέλη μας έχουν στα χέρια τους όλο το έντυπο υλικό που έχει ετοιμασθεί μέχρι σήμερα και αποτελείται από τον Πρακτικό Οδηγό, το Παραμύθι, τα δύο Βιβλία των Πρακτικών των δύο Πανελληνίων Συνεδρίων και 10 τεύχη του περιοδικού Επικοινωνία, τα οποία δίνουν κατευθύνσεις στην αντιμετώπιση καθημερινών προβλημάτων των οικογενειών που έχουν να φροντίσουν ασθενή με άνοια.

Ξεκινήσαμε από το Δήμο Συκεών, χωρίς να έχουμε δικό μας χώρο, και σήμερα γίνονται παρεμβάσεις στο Χαρίσειο Γηροκομείο (Εκπαιδευτικά Σεμινάρια και Συμβουλευτική περιθαλπόντων κάθε Τρίτη) στο Β' ΚΑΠΗ Συκεών (Λογοθεραπευτικό πρόγραμμα), στο Δήμο Καλαμαριάς (Εκπαιδευτικά Σεμινάρια), στην Εκκλησία της Αγίας Τριάδος (Πρόγραμμα Αναμνήσεων-Reminiscence), στην εκκλησία της Αγίας Σοφίας (Μουσικοθεραπεία), στο διαμέρισμα του Δήμου Θεσσαλονίκης στη Β. Ηρακλείου (Εικαστική Ψυχοθεραπεία), στην εκκλησία του Κυρίλου και Μεθοδίου (οικογενειακή Ψυχοθεραπεία) στην Εκκλησία της Γεννήσεως του Σωτήρος στη Φλέμιγκ (Προγράμματα βελτίωσης της μνήμης, του λόγου και των άλλων νοητικών λειτουργιών καθώς και Συμβουλευτική των περιθαλπόντων). Το μόνο σχόλιο που μπορεί να κάνει κανείς είναι: «ένα ανέλπιστο θαύμα. Δόξα τω Θεώ»

Ξεκινήσαμε χωρίς τηλέφωνο, ή μάλλον καλύτερα χρησιμοποιούσαμε τα δικά μας προσωπικά τηλέφωνα για να λύνονται καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων μας και σήμερα έχουμε γραμμή βοήθειας 24 ώρες το 24ωρο όχι μόνο στη Θεσσαλονίκη αλλά και στην Αθήνα.

Ξεκινήσαμε χωρίς εντευκτήριο και σήμερα υπάρχει μια ζεστή φωλιά στο Χαρίσειο όπου ένας ή περισσότεροι άνθρωποι περιμένουν 8:30-12:30 κάθε πρωί για να ακούσουν και να συμβουλευθούν κουρασμένους ανθρώπους, φορτωμένους περιθάλποντες, προβληματισμένους συγγενείς.

Ξεκινήσαμε χωρίς περιοδικό. Το 1997 κυκλοφόρησε η «Επικοινωνία» και από τότε εκδίδεται δύο φορές το χρόνο. Κρίθηκε απαραίτητο από τους πολύτιμους συνεργάτες της Εταιρείας να επικοινωνούμε πιο συχνά με τα μέλη μας και από το φετινό Σεπτέμβριο θα εκδίδεται κάθε τρίμηνο.

Όταν ξεκινήσαμε επισκεπτόμασταν τα ΚΑΠΗ του Δήμου Θεσσαλονίκης και των άλλων Δήμων του Νομού Θεσσαλονίκης ή και των γύρω Νομών και συζητούσαμε με τους ηλικιωμένους. Σήμερα δεχόμαστε καθημερινά προσκλήσεις σε Δήμους, σε ΚΑΠΗ και σε διάφορες οργανώσεις για ενημέρωση και εκπαίδευση.

Τα όνειρά μας;

Κάθε γειτονιά να έχει τη δική της ομάδα στήριξης σε συνεργασία με την Ενορία της και το γιατρό των ασθενών έτσι ώστε κάθε οικογένεια να έχει στήριγμα το Θεό, την αγάπη και την εμπειρία των συνανθρώπων μας καθώς επίσης και την Ιατρική γνώση.

Δημιουργία Ξενώνα στο κέντρο της Θεσσαλονίκης έτσι ώστε περιοδικά να ξεκουράζονται οι περιθάλποντες και μεις να σηκώνουμε όπως ο Σίμωνας ο Κυρρηναίος το Σταυρό τους που είναι, όπως όλοι πια ξέρουμε, πολύ βαρύς και μερικές φορές ασήκωτος.

Μάγδα Τσολάκη

Τηλεφωνική Γραμμή Βοήθειας
0310 925.802, κ. Νίνα Μουμπτζίδου,
Πρωί 8.30-12.30 και **0310 909.000**
24h το 24ωρο
Εγγραφή μελών
Ταμίας κ. Ελένη Τριανταφύλλου.
Έδρα της Εταιρείας
Χαρίσειο Γηροκομείο,
Άνω Τούμπα Θεσσαλονίκης.
E-mail address
alzhas@med.auth.gr

Σ Τ Ο Χ Ο Ι

Συντακτική Επιτροπή

Αλεβιζόπουλος Γεώργιος (Αθήνα)
Βαγενάς Βασίλειος (Θεσ/νίκη)
Βασιλόπουλος Δημήτριος (Αθήνα)
Βιολάκη Μερόπη (Αθήνα)
Γεωργακάκης Γεώργιος (Χανιά)
Δαβάκη Παναγιώτα (Αθήνα)
Δέγλερης Νίκος (Πειραιάς)
Ευκλείδη Αναστασία (Θεσ/νίκη)
Θεοδωράκης Ιωάννης (Τρίκαλα)
Ιεροδιακόνου Χαράλαμπος (Θεσνίκη)
Καπινάς Κων/νος (Θεσ/νίκη)
Καπρίνης Γεώργιος (Θεσ/νίκη)
Καραγεωργίου Κλημεντίνη (Αθήνα)
Κάζης Αριστείδης (Θεσ/νίκη)
Μαίλης Αντώνιος (Αθήνα)
Μεντενόπουλος Γεώργιος (Θεσ/νίκη)
Μούγιος Αθανάσιος (Αθήνα)
Μπαλογιάννης Σταύρος (Θεσ/νίκη)
Μυλωνάς Ιωάννης (Θεσ/νίκη)
Οικονομίδης Δημήτρης (Θεσ/νίκη)
Παπαναστασίου Ιωάννης (Αθήνα)
Παπαπετρόπουλος Θεόδωρος (Πάτρα)
Παράσχος Ανδρέας (Θεσ/νίκη)
Πετριόλης Γεώργιος (Αθήνα)
Πήττας Ιωάννης (Θεσ/νίκη)
Πλαϊτάκης Ανδρέας (Ηράκλειο)
Ρουτσώνης Κορνήλιος (Θεσ/νίκη)
Σιαμούλης Κων/νος (Θεσ/νίκη)
Σακκά Παρασκευή (Αθήνα)
Σαμαρτζή Μαρία (Αθήνα)
Σγουρόπουλος Παναγιώτης (Αθήνα)
Σιτζόγλου Κώστας (Θεσ/νίκη)
Τζήμος Ανδρέας (Θεσ/νίκη)
Φόρτος Ανδρέας (Θεσ/νίκη)
Φωτίου Φώτιος (Θεσ/νίκη)
Χατζηπαντωνίου Ιωάννης (Αθήνα)

Επιμέλεια: Τσολάκη Μαγδαληνή
Βαρσαμπούλου Αναστασία

Το επίσημο επιστημονικό περιοδικό της Ελληνικής Εταιρείας για τη Νόσο Alzheimer και τις Συναφείς Διαταραχές είναι ο ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ

Φωτοστοιχειοθεσία – Εκτύπωση:
UNIVERSITY STUDIO PRESS
Αρμενοπούλου 32 - Θεσ/νίκη 546 35
Τηλ. 209 837, 209 637 • Fax 216 647

της Ελληνικής Εταιρείας Νόσου Alzheimer και συναφών διαταραχών και του περιοδικού

Η εταιρεία δημιουργήθηκε με στόχο:

1. Να προωθήσει την κατανόηση, την υποστήριξη καθώς και τη δράση όλων όσων έχουν οποιαδήποτε σχέση ή ενδιαφέρον που αφορά αυτή τη νόσο στα πλαίσια της Ελληνικής επικράτειας.
2. Να εγκαταστήσει επαφή με άλλες όμοιες εταιρείες άλλων χωρών.
3. Να βοηθήσει στη δημιουργία Οίκων (Ξενώνων) που θα ανακουφίζουν την οικογένεια από τη φροντίδα του ασθενούς.
4. Να οργανώσει παραρτήματα της Εταιρείας σ' ολόκληρη την Ελλάδα, ώστε τα οφέλη που θα προκύψουν από τις δραστηριότητές της να γίνουν κτήμα όλων.
5. Να ενθαρρύνει την συγγραφική και εκπαιδευτική δραστηριότητα που θα απευθύνονται τόσο στους επαγγελματίες της υγείας όσο και σε εκείνους που δεν έχουν καμιά σχέση με το χώρο αυτό
6. Να βοηθήσει στη δημιουργία του κλίματος εκείνου στην κοινωνία που θα οδηγήσει στην όσο το δυνατόν μικρότερη περιθωριοποίηση των ασθενών και των οικογενειών τους αλλά και στην πιο έγκαιρη αναζήτηση φροντίδας.
7. Να προωθήσει την επιστημονική έρευνα καθώς και την ταχεία εισαγωγή στη χώρα μας νέων θεραπευτικών μεθόδων.
8. Να οργανώσει παρεμβάσεις σε επίπεδο φορέων της Πολιτείας που διαμορφώνουν την οικονομική πολιτική και την πολιτική στο χώρο της Υγείας,
9. Σκοπός της έκδοσης του περιοδικού είναι να απαντάει στα συνηθισμένα ερωτήματα των συγγενών με Νόσο ALZHEIMER και Συναφείς Διαταραχές, να ανακοινώνει και να σχολιάζει τα καινούργια επιτεύγματα στο χώρο και να αποτελέσει μέσο επικοινωνίας των ανθρώπων που φροντίζουν ασθενείς μέσω αλληλογραφίας. Μετά από καταγραφή όλων των γραπτών ή τηλεφωνικών επικοινωνιών αναφέρουμε ότι δεχθήκαμε από 1/3/2002, 600 κλήσεις για βοήθεια και ενημέρωση.
10. Υπάρχει τηλεφωνική γραμμή βοήθειας: α) 0310 909.000 όλο το 24ωρο τις εργάσιμες μέρες. β) 0310 925.802 πρωί.
11. Σελίδα της Εταιρείας μας στο Ίντερνετ:
http://www.math.uoc.gr/~mav/AD_Site3/

Απευθύνουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στις οικογένειες Κοϊκοπούλου, Φιλιπποπούλου, Γκρέτση και Παναγιωτοπούλου για το θάνατο του αγαπημένου τους προσώπου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας ευχαριστεί θερμά την Εταιρεία **ΜΕΒΓΑΛ** για την χορηγία της στο διαφημιστικό σποτ, που θα προβληθεί την εβδομάδα εορταστικών εκδηλώσεων 16-25 Σεπτεμβρίου.

Επικύρωση (Validation)

Η μέθοδος της επικύρωσης στην πράξη, Naomi Feil (1994)

Τι είναι επικύρωση

Επικύρωση είναι μια μέθοδος επικοινωνίας με ασθενείς της νόσου Alzheimer ή άλλων μορφών άνοιας. Βασίζεται στον σεβασμό και την κατανόηση μας στα διάφορα προβλήματα των ανοϊκών. Επικύρωση προσφέρουμε όταν ακούμε τους ασθενείς μας με κατανόηση και συμπάθεια, όταν δεν τους κρίνουμε αλλά δεχόμαστε τον τρόπο που αυτοί βλέπουν την πραγματικότητα.

Τρόπος 2

Κάνε ερωτήσεις με ήρεμο και όμορφο τρόπο για να κερδίσεις την εμπιστοσύνη

Για να μπορείς να επικοινωνείς σωστά με τον ασθενή, στα πολλά προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει, δεν πρέπει να γίνονται ερωτήσεις που τον αναγκάζουν να δει καθαρά τα συναισθήματα του. Πρέπει να απευθύνεσαι σε ερωτήσεις γεγονότων, όπως: ποιός, τι, που, πότε και πως. Δεν πρέπει να ζητάς τον λόγο που συνέβη κάτι ή γιατί φέρθηκε έτσι.

Τρόπος 3

Παράφραση

Παράφραση σημαίνει ότι επαναλαμβάνεις την ουσία αυτών που είπε ο ασθενής, μεταχειριζόμενος τις δικές του λέξεις, ακόμη και τον χρωματισμό της φωνής του όπως και τον ρυθμό της ομιλίας του.

Πρόγραμμα Εικαστικής Ψυχοθεραπείας.

Τεχνικές (τρόποι) επικύρωσης

Οι τρόποι είναι απλοί. Δεν χρειάζεται πανεπιστημιακή μόρφωση, αλλά η ικανότητα αποδοχής και συναισθήματα συμπάθειας και αλληλεγγύης. Οι περιθάλποντες θα πρέπει να προσπαθούν να κατανοήσουν την λογική που κρίβει ο αποπροσανατολισμός των πολύ ηλικιωμένων. Οι τρόποι επικύρωσης μειώνουν το άγχος και την ανησυχία των ασθενών, όπως επίσης και τον κίνδυνο υπερκόπωσης των φροντιστών. Η ποιότητα ζωής των ασθενών αλλά και των φροντιστών καλυτερεύει σημαντικά.

Τρόπος 1

Κεντρισμός

Κεντρισμός διαρκεί 3 λεπτά και είναι ευχάριστος και ξεκούραστος. 1) Συγκέντρωσε την προσοχή σου στο σημείο του σώματος λίγο κάτω από την μέση. 2) Βαθεία εισπνοή με την μύτη, έτσι που να γεμίσει όλο το σώμα από αέρα. Εκπνοή με το στόμα. 3) Σταματάς τις σκέψεις και τους εσωτερικούς διαλόγους και συγκεντρώνεις την προσοχή σου στην αναπνοή. 4) Επανάλαβε αυτήν την άσκηση 8 φορές.

Τρόπος 4

Πόλωση

Ζητάς στον ασθενή να σκεφθεί και να πεί ένα έντονο παράδειγμα των παραπόνων που έχει.

Τρόπος 5

Βοήθησε τον ασθενή να σκεφθεί το αντίθετο

Να τον κατευθύνεις να φαντασθεί το αντίθετο από ότι λέει. Αυτό θα τον βοηθήσει να θυμηθεί τον τρόπο που έλυνε παλιά ένα παρόμοιο πρόβλημα.

Τρόπος 6

(reminiscense) Αναμνήσεις

Ο ηλικιωμένος δεν μπορεί πλέον να μεταχειρισθεί νέους τρόπους αντιμετώπισης. Μπορούμε να τον βοηθήσουμε με το να τον θυμίσουμε με την συζήτηση τον τρόπο αντιμετώπισης στρεσογόνων καταστάσεων. Με λέξεις 'πάντα' και 'πότε' μπορούμε να ξαναζωντανέψουμε παλιές αναμνήσεις.

Ο τρόπος 5 και 6 μπορούν να μεταχειρισθούν μαζί.

Διαδικασίες πένθους & Ανοϊκά Σύνδρομα

Για όσους μελετούν τα ανθρώπινα, ψυχισμό και συμπεριφορά η έννοια του πένθους είναι καθοριστική και χρησιμοποιείται με ευρεία σημασία. Πρόκειται για την αντίδραση σε μια απώλεια πραγματική ή συμβολική που μπορεί να αφορά ένα πρόσωπο, την υγεία, μια φάση της ζωής. Ως πένθος θεωρείται η αντίδραση ενός μωρού όταν αποχωρίζεται τη μητέρα του, ό,τι ακολουθεί ένα διαζύγιο, αλλά και οι αντιδράσεις πάσχοντος και περιγυρού σε μια σοβαρή νόσο. Έτσι καθορίζεται νομίζω εμφανής η συσχέτιση αντιδράσεων πένθους και ανοϊκών συνδρόμων.

Αναλυτικά, ως πένθος ορίζουμε το σύνολο ψυχικών «γεγονότων» και συμπεριφορών που εκλύονται στο άτομο όταν βελτιώνεται μια απώλεια. Το πένθος είναι καταρχήν προσωπική υπόθεση. Αποτελεί την προσπάθεια συμφιλίωσης με κάτι απειλητικό και αναπόφευκτο. Ίδανικά, μέσω του πένθους επιτυγχάνεται το ξεπέρασμα ακόμα και η αξιοποίηση του αντίξοου συμβάντος. Έτσι, συντελείται μια βιολογική επιταγή αυτοσυντήρησης. Ένα ομαλά εξελισσόμενο πένθος έχει αρχή και τέλος και μια σχετικά τυπική πορεία: από την εγκατάσταση προς τη λύση.

Παρότι καθαρά προσωπική υπόθεση, το πένθος αποτελεί ταυτόχρονα συστατικό της ανθρώπινης κατάστασης. Η γνώση της οικουμενικότητας όσο και η περιγραφή των λίγο πολύ κοινών χαρακτηριστικών αυτής της διαδικασίας βοηθούν στην απαντοχή της. Στο κείμενο που ακολουθεί έγινε προσπάθεια περιγραφής της τυπικής εξέλιξης ενός πένθους με αναφορές στα βιώματα του πάσχοντος από ανοϊκό σύνδρομο και των συγγενών του.

Και στα ανοϊκά σύνδρομα, όπως και σε κάθε νόσο, ασθενής και περιγυρος πενθούν ταυτοχρόνως, ο καθένας για διαφορετικά πράγματα. Ο ασθενής για τον κλονισμό της υγείας του, τον περιορισμό των δυνατοτήτων, τις αλλαγές του εαυτού και του κόσμου του, το επερχόμενο βιολογικό τέλος. Οι οικείοι πάλι, πενθούν την απώλεια του οικείου προσώπου με την πραγματική και τη συμβολική του σημασία, το κοινό παρελθόν, την παλαιότερη ξεγνοιασιά, ό,τι χάνεται.

Σχηματικά, η ομαλή διαδικασία ενός πένθους θεωρείται ότι περιλαμβάνει τρία στάδια. Το αρχικό χαρακτηρίζουν η αντίδραση ξαφνιάσματος, η δυσπιστία και η άρνηση. Στο ενδιάμεσο κυριαρχούν η αγωνιώδης δυσφορία, ο θυμός και η αποδιοργάνωση. Ενώ στο τελικό στάδιο συντελείται η αποκατάσταση νέων ισορροπιών και το ξεπέρασμα του τραύματος. Τα προαναφερθέντα στάδια ακολουθούν αυτή τη σειρά, δε διαχωρίζονται σαφώς το ένα από το άλλο και διαρκούν άλλοτε άλλο χρόνο. Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις εμπλοκής στην ομαλή εξέλιξη της όλης διαδικασίας: όταν παρατηρείται επιστροφή σε προηγούμενη φάση ή κάποια φάση παρατείνεται επί αόριστον. Ας σημειωθεί ότι, στις περιπτώσεις χρόνιων νοσημάτων οι διαδικασίες πένθους «τροφοδοτούνται» διαρκώς και τραβούν σε μάκρος.

Το στάδιο του αιφνιδιασμού διαρκεί συνήθως (από)

λεπτά της ώρας μέχρι εβδομάδες. Ο πενθών μετά την ανακοίνωση της διάγνωσης του ανοϊκού συνδρόμου νιώθει τρομαγμένος, βιώνει ένα ψυχικό και σωματικό «μούδιασμα». Προσπαθεί διανοητικά, συναισθηματικά και πρακτικά να ακυρώσει, να μην αναγνωρίσει το προφανές. Επιμένει να συμπεριφέρεται ως εάν να μην έχει αλλάξει το παραμικρό. Εκδηλώσεις χαρακτηριστικές αυτής της φάσης, η προσκόλληση συγγενούς και πάσχοντα, η ανάγκη για διασταύρωση και αμφισβήτηση γνωματεύσεων, η άρνηση προφανών σημείων (λ.χ. της νόσου). Ο πενθών, ακόμα και στο έλεος της πρώτης εντύπωσης νοσταλγεί, αρνείται και πικραίνεται.

Υπό κανονικές συνθήκες, σχετικά σύντομα συντελείται το πέρασμα στο επόμενο, μεσαίο στάδιο. Βιωματικά, πρόκειται για το πένθος καθαυτό. Το χαρακτηρίζουν τα ανεξέλεγκτα, οδυνηρά και συχνά απαράδεκτα συναισθήματα και η εντονότατη δυσφορία. Το στάδιο αυτό μπορεί να διαρκέσει εβδομάδες μέχρι μήνες.

Ο πενθών νιώθει στο έλεος κρίσεων έντονης σωματικής και ψυχικής δυσφορίας, επερχόμενης κατά κύματα. Στο μυαλό του τριγυρούν τα ίδια, δυσάρεστα θέματα, το χαμένο παρελθόν, το ανυπόφορο παρόν, το σκοτεινό μέλλον, η πιθανότητα να έχει γίνει λάθος, τι έκανε ή δεν έκανε, πριν και τώρα, τι άλλο τον περιμένει αργότερα. Ο πενθών νιώθει επίσης απέραντα θυμωμένος με τους γιατρούς, το θεό, με τον ασθενή όπως και με τον εαυτό του, με όλους και με όλα. Οπότε νιώθει και ένοχος, χωρίς να κατανοεί γιατί, καταλήγοντας να αυτοκατηγορείται και να διαπιστώνει παραλείψεις, ανεπάρκειες, λάθη του. Ο θυμός και η επακόλουθη ενοχή αξίζουν ιδιαίτερης μνείας, αφού σαν συναισθήματα είναι, γενικώς και στη συγκεκριμένη περίπτωση, «απαράδεκτα» και κατακριτέα. Αιφνιδιάζουν δυσάρεστα αυτόν που πενθεί ο οποίος και τα αρνείται. Το στάδιο αυτό του πένθους χαρακτηρίζει η επίμονη ψυχοσυναισθηματική και κοινωνική απόσυρση, το κλείσιμο στον εαυτό.

Η μεσαία φάση του πένθους θυμίζει έντονα αυτό που, στην κοινή όσο και την ιατρική γλώσσα, περιγράφεται με τον όρο κατάθλιψη. Δεν είναι σπάνιο πράγμα άλλωστε η κλινική κατάθλιψη να περιπλέκει ένα πένθος.

Υπό κανονικές συνθήκες, σε διαφορετικό για τον καθένα χρόνο, συντελείται η ολοκλήρωση και αυτού του δεύτερου σταδίου και το πέρασμα στο τρίτου και τελευταίο: αυτό της επίλυσης.

Κάποια στιγμή, η μέχρι τότε οδύνη και όλα όσα τη συνόδευσαν μοιάζουν αρκετά. Η προσοχή του πενθούντος στρέφεται πάλι προς τη ζωή: τον περίγυρό του, το παρόν και το μέλλον. Σαν να ξυπνά από ένα δυσάρεστο όνειρο και ξαναγεύεται την πραγματικότητα γύρω του. Με αποτέλεσμα την επιστροφή στην προ του πένθους θέση του, την οποία αποδέχεται όπως την ξαναβρίσκει, ανάλογη αλλά διαφορετική. Τελευταία αποκαθίστανται η ικανότητα ευχαρίστησης και η ενεργητική αναζήτηση συντροφικότητας και χαράς. Για την επίλυση ενός πένθους μπορεί να απαιτηθούν μήνες ή και χρόνια.

συνέχεια στο επόμενο τεύχος

Τα νέα του Remylyl

Σημαντικά κλινικά δεδομένα δείχνουν ότι η γκαλανταμίνη (Remylyl™), με τον διπλό φαρμακολογικό τρόπο δράσης της, όπως φαίνεται και από την Ευρωπαϊκή της έγκριση, σχετίζεται με σταθερά και ισχυρά θεραπευτικά οφέλη για την νόσο Alzheimer (NA).

Επιπλέον υπάρχουν μελέτες που δείχνουν ότι η θεραπεία υπό Remylyl δεν είναι μόνο κλινικά αποτελεσματική αλλά και οικονομικά ωφέλιμη.

Στοιχεία από πολυάριθμες πηγές, όπως είναι οι τυχαίοποιημένες πολυκεντρικές διπλές-τυφλές κλινικές μελέτες που έχουν δημοσιευθεί σε αξιόλογα περιοδικά όπως είναι το BMJ ή το Neurology, καθώς και αποτελέσματα από εκτιμήσεις που διενεργήθηκαν από ανεξάρτητους οργανισμούς, όπως είναι το Cochrane Collaboration ή το National Institute of Clinical Excellence στο Ηνωμένο Βασίλειο, δείχνουν το ευρύ και ευνοϊκό θεραπευτικό φάσμα της γκαλανταμίνης στους ακόλουθους τομείς:

- Γνωστικές λειτουργίες
- Δραστηριότητες της καθημερινής ζωής
- Διαταραχές συμπεριφοράς
- Χρόνος αφοσίωσης και επιβάρυνση των παρόντων φροντιδα στους ασθενείς με NA
- Κόστος Υγείας
- Ποιότητα ύπνου

Το Remylyl™ (γκαλανταμίνη) είναι μια νέα θεραπευτική αγωγή για ήπιας έως μέτριας βαρύτητας NA, ενώ ερευνάται επίσης και ως θεραπεία σε άλλες μορφές άνοιας. Όπως συμβαίνει και με τις άλλες διαθέσιμες θεραπευτικές αγωγές για τη νόσο, το Remylyl αναστέλλει ένα ένζυμο που διασπά την ακετυλοχολίνη, έναν νευροδιαβιβαστή στον εγκέφαλο που παίζει σημαντικό ρόλο στη μνήμη και τη μάθηση. Ωστόσο, εκτός από αυτό, επιπλέον το Remylyl τροποποιεί τους νικοτινικούς υποδοχείς του εγκεφάλου. Οι ενώσεις που τροποποιούν τους νικοτινικούς υποδοχείς, πιστεύεται ότι αυξάνουν την έκλυση της ακετυλοχολίνης, καθώς και άλλων σημαντικών χημικών ουσιών στον ανθρώπινο εγκέφαλο.^{1,2,3}

Αξιολόγηση στη νοητική λειτουργία

Remylyl έναντι εικονικού φαρμάκου (placebo)
Κλινικές μελέτες σύγκρισης του Remylyl με εικονικό φάρμακο κατέδειξαν ότι το Remylyl έχει σταθερά θετική επίδραση στην γνωστική λειτουργία σε ασθενείς με ήπιας έως μέτριας βαρύτητας NA, όπως αυτή αξιολογείται με την κλίμακα ADAS-cog για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους.

Η **μακροχρόνια δράση** στη γνωστική λειτουργία μελετήθηκε σε ανοιχτές μελέτες που ακολούθησαν τις αρχικές πιλοτικές: Παρατηρήθηκε πως οι ασθενείς που ελάμβαναν συνεχώς Remylyl 16-24 mg / ημέρα για δώδεκα μήνες στην διάρκεια της περιόδου παρακολούθησης της κλινικής μελέτης USA-1 (Raskind et al 2000c) είχαν βαθμολογίες για τις γνωστικές λειτουργίες οι οποίες δεν διέφεραν σημαντικά από τις αρχικές μέτρησεις βάσης αξιολογούμενοι με την κλίμακα ADAS-cog. Αντίθετα στην ομάδα ελέγχου των ασθενών η οποία ελάμβανε εικονικό φάρμακο (Torfs et al 2000) και είχε συγκρίσιμα χαρακτηριστικά, παρατηρήθηκε

επιδείνωση 5,6 βαθμών κατά μέσο όρο στην ίδια κλίμακα (ADAS-cog) κατά τη διάρκεια παρόμοιας 12μηνιαίας περιόδου παρακολούθησης (Mintzer et al 2000). Αυτό σημαίνει ότι 2,63 ασθενείς πρέπει να αντιμετωπισθούν θεραπευτικά για ένα χρόνο έτσι ώστε ένας ακόμα ασθενής να διατηρηθεί στα αρχικά επίπεδα (έναρξη μελέτης) ή πάνω από αυτά (NNT 2,63). Τα δεδομένα αυτά επιβεβαιώνουν την κλινική σημασία της σταθεροποιητικής δράσης του Remylyl στις γνωστικές λειτουργίες.

Επίδραση του φαρμάκου στις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής

(Activities of Daily Living, ADL)

“Για τους ασθενείς που πάσχουν από νόσο Alzheimer και τα άτομα που τους φροντίζουν, το όφελος των αναστολέων της χολινεστεράσης θα καθορίζεται από την ικανότητά τους να βελτιώνουν την καθημερινή λειτουργικότητα και την ποιότητα ζωής.” (BMJ, 1997; 314:693)

Σε όλες τις μελέτες φάσης III του Remylyl, οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (ADL) μετρήθηκαν με τη χρήση εγκύρων κλιμάκων αξιολόγησης που σχεδιάστηκαν για ασθενείς με NA: την κλίμακα Disability in Dementia και την κλίμακα Alzheimers Disease Cooperative Study/Activities of Daily Living scale. Το Remylyl οδήγησε σε σημαντικά καλύτερη έκβαση όσον αφορά τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής σε σύγκριση με το εικονικό φάρμακο στις τρεις από τις τέσσερις μελέτες.

Τα **μακροχρόνια** αποτελέσματα για τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (ADL) επιβεβαιώνουν ότι αυτές διατηρούνται για δώδεκα μήνες όπως συμβαίνει και με τις γνωστικές λειτουργίες. (Raskind et al 2000c) Τα δεδομένα αυτά δείχνουν ότι το Remylyl προσφέρει ουσιαστική και κλινικά σημαντική θεραπευτική επίδραση στις δραστηριότητες αυτές.

«Η γκαλανταμίνη βελτίωσε σημαντικά τη γνωστική και συνολική λειτουργία σε σύγκριση με το εικονικό φάρμακο. Επιπλέον, σε σχέση με το εικονικό φάρμακο, η γκαλανταμίνη επιβράδυνε την επιδείνωση της λειτουργικότητας.» (BMJ 2000; 321)

Νέα πρωτοποριακή μορφή φαρμάκου

Μια νέα μορφή αντιψυχωσικού φαρμάκου κυκλοφόρησε πρόσφατα στη χώρα μας υποσχόμενη να διευκολύνει την θεραπευτική αντιμετώπιση των ψυχωσικών ασθενών.

Πρόκειται για την νέα μορφή του φαρμάκου ολανζαπίνη (Zyprexa), το Zyprexa-Velotab.

Το Zyprexa - Velotab είναι δισκία ολανζαπίνης διασπειρόμενα ταχύτατα στο στόμα μέσα σε λίγα λεπτά, σαν καραμέλα έχοντας μια ελαφρά, παροδική, γλυκιά γεύση.

Είναι γνωστό ότι η φαρμακευτική θεραπεία των ψυχώσεων συχνά παρουσιάζει δυσκολίες, ιδιαίτερα όταν ο ασθενής είναι συγχυτικό-διεγερτικός και δεν είναι σε θέση να κατανοήσει την φύση του προβλήματός του.

Αυτό συμβαίνει συνήθως σε ασθενείς στην

12ο Συνέδριο της Alzheimer Europe

1-4 Ιουνίου 2002

Η Πρόεδρος κ. Μάγδα Τσολάκη και 5 μέλη της Ελληνικής Εταιρείας νόσου Alzheimer και συναφών παθήσεων συμμετείχαν στο 12^ο συνέδριο της Alzheimer Europe «Δέσμευση για φροντίδα» που πραγματοποιήθηκε στις 1-4 Ιουνίου 2002 στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας.

Δόθηκε η ευκαιρία σε 500 συμμετέχοντες να ανταλλάξουν πληροφορίες και εμπειρίες από όλες τις ειδικότητες επαγγελματιών υγείας που ασχολούνται με την άνοια και να ενημερωθούν και να πληροφορηθούν για θέματα που αφορούν τον ασθενή και τον περιθάλποντα με σκοπό οι γνώσεις και οι εμπειρίες τους να μεταλαμπαδευθούν στις χώρες από τις οποίες προέρχονται.

Η Alzheimer Europe σχεδίασε ένα πρόγραμμα, μια σειρά από προτεραιότητες που δεσμεύτηκε να πραγματοποιήσει σε ένα χρονικό πλαίσιο 5 ετών. Οι προτεραιότητες που καθορίστηκαν είναι οι εξής:

1. Η δυνατότητα στα άτομα που έχει διαγνωσθεί άνοια και στους περιθάλποντες τους να καταφεύγουν για βοήθεια και πληροφόρηση στην εταιρεία Alzheimer της πόλης τους.
2. Η άμεση προώθηση της αυτονομίας των ατόμων με άνοια μέσω του δικαιώματος τους για έγκαιρη διάγνωση και η αναγνώριση της ανάγκης ύπαρξης κατευθυντήριων γραμμών-οδηγίων.
3. Η βελτίωση της συμπαράστασης και συμβουλευτικής υποστήριξης των περιθαλπόντων με ασθενή στα αρχικά στάδια της διάγνωσης της άνοιας.
4. Η προώθηση της ποιοτικής φροντίδας στο σπίτι.
5. Η διασφάλιση της αξιοπρέπειας και αυτονομίας των ανθρώπων με άνοια στο τέλος της ζωής τους.

Οι γνώσεις και οι εμπειρίες των μελών της Ελληνικής Εταιρείας νόσου Alzheimer και συναφών παθήσεων από το συνέδριο θα αποτελέσουν έναν πυρήνα νέων δραστηριοτήτων και εξελίξεων στους χώρους όπου δραστηριοποιείται η Ελληνική Εταιρεία.

Πρόγραμμα Reminiscence.

οξεία φάση μιας ψυχωσικής διαταραχής (π.χ. σχιζοφρένεια ή μανία) ή σε ηλικιωμένους ασθενείς με άνοια (π.χ. νόσος Alzheimer) οι οποίοι αρνούνται να λάβουν την φαρμακευτική αγωγή διότι δεν συνειδητοποιούν την ασθένεια τους.

Παράλληλα η νέα μορφή ολανζαπίνης θα βοηθήσει τους ασθενείς οι οποίοι εκτός της άρνησης για συνεργασία παρουσιάζουν και δυσκολία να καταπιούν (δυσκαταποσία) όπως μπορεί να συμβαίνει σε ορισμένες μικτές νευρολογικές και ψυχιατρικές ασθένειες ή απλώς σε ασθενείς με «φοβία» κατάποσης.

Το Zyprexa Velotab δεν χρειάζεται κατάποση γιατί διαλύεται με την επαφή του με την γλώσσα και μπορεί ο ασθενής να το πάρει οπουδήποτε και αν βρίσκεται, ακόμα και αν δεν έχει στην διάθεση του νερό.

Ωστόσο, εφ' όσον αυτό είναι επιθυμητό μπορεί να διαλυθεί εύκολα σε νερό, χυμό, γάλα ή άλλο υγρό κάτι που δεν ίσχυε για τα κλασσικά δισκία ολανζαπίνης.

Τα δισκία Zyprexa – Velotab πλεονεκτούν όσον αφορά την ευκολία χορήγησης σε σύγκριση με τις υγρές μορφές φαρμάκων αφού δεν χρειάζονται μέτρηση ή ανάμειξη και δεν χρειάζεται να διατηρούνται στο ψυγείο.

Οι ψυχωσικές διαταραχές είναι δύσκολες και μακροχρόνιες ασθένειες. Οτιδήποτε λοιπόν διευκολύνει επιστημονικά την αντιμετώπισή τους είναι ευπρόσδεκτο από την ιατρική κοινότητα αλλά πάνω απ' όλα τους ίδιους τους ασθενείς και το περιβάλλον του.

Το Zyprexa Velotab είναι μια διαφορετική μορφή χορήγησης της Ολανζαπίνης που ελέγχει τα ψυχωτικά συμπτώματα αποτελεσματικότερα από την Αλοπεριδόλη και τη ρισπεριδόνη, όπως έδειξε η μελέτη των Edell WS. και συνεργατών¹

Επιπλέον είναι φάρμακο καλά ανεκτό στη χορήγηση όπως προέκυψε από τη μελέτη του Street και συνεργατών². Η επίπτωση εμφάνισης εξωπυραμιδικών, ορθοστατικής υπότασης και αντιχολινεργικών παρενεργειών είναι όμοια με εκείνη του εικονικού φαρμάκου, ενώ δεν προκαλεί επιμήκυνση του διαστήματος QTc του ηλεκτροκαρδιογραφήματος και δεν επηρεάζει αρνητικά τις γνωστικές λειτουργίες².

Τα δισκία Zyprexa –Velotab είναι διαθέσιμα σε συσκευασία των 5 mg x 28 δισκία.

References

1. Edell W.S. et al. Antipsychotic Treatment of Behavioral and Psychological Symptoms of Dementia in Geropsychiatry Inpatients, Am J Psychiatry 9:3 Summer 2001
2. Street J.S et al. Olanzapine Treatment of Psychotic and Behavioral Symptoms in Patients with Alzheimer Disease in Nursing Car Facilities, Arch Gen Psychiatry, vol 57, Oct 2000.

Είναι Κυριακή βράδυ, η ατμόσφαιρα παρά την υψηλή θερμοκρασία είναι καθαρή και έτσι μου δίνει μια πολύ όμορφη εικόνα.

Απέναντι μας το λιμάνι και γύρω γύρω στον κόλπο τα φωτάκια τρεμοσβύνουν δημιουργώντας ένα παιχνίδι στην όρασή μου ευχάριστο!

Μείναμε έξω στο μπαλκόνι αρκετή ώρα κοιτάζοντας προς τη θάλασσα· κατά διαστήματα, του έκανα κάποιες ερωτήσεις για να τον αποσπάσω από τη μοναξιά του, έβλεπε ίσια μπροστά του (έβλεπε) και οι διάφορες σκέψεις μου, οι αναπάντητες ερωτήσεις μου προς αυτόν με ματώνουν, με πονάνε.

Άραγε πως βλέπει τι ακούει, πώς σκέφτεται, πώς αισθάνεται σ' όλα αυτά που δεν μπορεί να ανταποκριθεί (διότι γνωρίζω πολύ καλά, έρχονται στιγμές που έχει πολύ καλή επικοινωνία), πόσο είναι ευχαριστημένος από μένα; τι περιμένει;

Θαρρώ πως έχει να πει πολλά σε (φίλους) και σε κάποιους γνωστούς, οι οποίοι βέβαια, όταν μας συναντούν στο δρόμο δείχνουν μεγάλη Αγάπη...

Έστω κι έτσι δόξα τω Θεώ, είναι παρήγορο όταν μπορείς σε κάθε ευκαιρία που σου δίνεται ν' ανταλλάξεις κάποιες λέξεις με γνωστούς σου ανθρώπους.

Όλα γύρω μας είναι τόσο όμορφα! Πολλές ευλογίες τι κρίμα ολ' αυτά μόνη μου χωρίς τη συμμετοχή του Γιώργου...

Μου είναι τόσο οδυνηρό, όταν συναντώ το πληγωμένο του βλέμμα, όταν μου χαιδεύει με τρυφερότητα το χέρι, όταν κάποιες φορές προσπαθεί να με σκεπάσει αδέξια, με συγκλονίζει αυτή του η καλωσύνη!

Πόσο έχει ανάγκη από αγάπη, τρυφερότητα, θαυμασμό, χιούμορ, κατανόηση και πιστέψτε με τ' αξίζει είναι ένας ήρωας που προσπαθεί να επιβιώσει σ' ένα ηφαιστειακό τοπίο και τα καταφέρνει!

Θεέ μου σε παρακαλώ, δώσε μου την κατανόηση, τη δύναμη, την Αγάπη για να απαλύνω και να γλυκάνω, όσο μου είναι δυνατό τη ζωή του!

Τα μάτια μου βραίνονται, κλείνουν, πρέπει να πάω για ύπνο, είναι αργά, αύριο με περιμένει ένα γεμάτο πρόγραμμα, όμως με δυσκολία, θέλω να μείνω λίγο ακόμη, η νύχτα είναι πολύ ήσυχη, ήρεμη, η κίνηση ελάχιστη, ο κόσμος έχει φύγει στην εξοχή και μπορείς ν' ακούσεις το θρόϊσμα των δέντρων, το τραγούδι του τζιτζικα, ν' ακούσεις ακόμη και τ' αεράκι· τι ωραία! λίγο ακόμη, ο ουρανός καθαρός, τ' αστεράκια είναι οι ελπίδες, είναι η ζωή, η συνέχεια της δόξας του Θεού, μπορώ να μείνω λίγο ακόμη, να σκεφθώ, να προσευχηθώ, δόξα σοι ο Θεός!

Είμασταν λέει μαζί οι δυο μας και κουβεντιάσαμε όπως παλιά κι ήταν πολύ όμορφα όπως τότε κι ήταν πολύ ζεστά όπως παλιά. Όμως ξύπνησα και βρέθηκα στην πραγματικότητα: γύρισα τότε και τον κοίταξα, χαμογέλασα, του άπλωσα τα χέρια μου.

Μου τάσφιξε! Κι ένοιωσα ζεστά, όπως τότε, όπως παλιά!

Αρνούμαι το βλέμμα σου της «συμπόνιας»

Αρνούμαι το βλέμμα σου το φοβισμένο, θέλω την Αγάπη σου την αποδοχή σου!

Αρνούμαι το βλέμμα σου της υπερκφυγής, δώσ' μου την απλότητά σου εάν την έχεις!

Προς τι λοιπόν αυτή σου η απορία; τι φοβάσαι;

Ο πόνος, η λύπη, η δυστυχία, η αρρώστεια, δεν σε ρωτούν εάν συμφωνείς!

Έρχονται και θρονιάζουν, στο ωραιότερο σημείο του δώματός σου την πιο ακατάλληλη ώρα.

Και σύ, δέχεσαι όλη αυτή την κατάσταση ανήμπορη ν' αντιδράσεις, ανήμπορη να εμποδίσεις παρά μόνο να δεχθείς να παλαίψεις και να νικήσεις!

Να περάσεις ανάμεσα απ' τις συμπληγάδες και ν' αναδηθείς απ' το βυθό του τέλους, γιατί δεν υπάρχει παρακάτω κι αρχίζεις ν' ανεβαίνεις, ώπου αγγίζεις τ' ουράνια κι αυτά ανοίγουν τότε. Ω! ευλογημένη στιγμή της αποκάλυψης του υπέρτατου και αιώνιου και θαυμαστού Σου Είναι! ...

Κι εγώ η ελάχιστη, λίγο πιο κάτω από το μηδέν, έχω το δικαίωμα να ρωτήσω «Γιατί Κύριε;».

Όταν ο Μπετόβεν έγραφε: «Εμείς οι θνητοί με τ' αθάνατο πνεύμα γεννηθήκαμε για τους πόνους και τη χαρά και μπορούμε σχεδόν να πούμε ότι οι πιο εκλεκτοί δέχονταν μες τους πόνους τη χαρά».

Και ο Μπαχ, με κατεστραμμένη την όραση ευλογούσε τον Κύριο και με ανηγομονησία καρτερούσε την ώρα της ένωσής του με Αυτόν!

Κι εσύ με κοιτάζεις με το βλέμμα σου γεμάτο απορία, πως μπορείς! πως γίνεται;

Είναι η ευλογία εκ των άνω, είναι η χάρις τους Αγίου Πνεύματος που σε στηρίζει σε καινούργιωνει.

Και αρχίζεις ένα νέο ξεκίνημα και αισθάνεσαι τα πάντα γύρω σου να λύνονται αυτοστιγμής, κι εσύ προχωρείς δίχως να σ' απασχολεί το αύριο, ζεις το σήμερα το τώρα, διότι γνωρίζεις, το αύριο που θάρθη θα σε δυσκολέψει λιγότερο από το χθές! Άλλωστε τη ζωή μας δεν την αποτελούν τούτες ή εκείνες, οι ευτυχισμένες ή δυστυχισμένες στιγμές, αλλά, το αδιάσπαστο σύνολό τους, μέσα στο πέρασμα του χρόνου, που βρίσκει το ολοκληρωμένο του νόημα με το τέλος της ζωής μας!

Δεν έχει σημασία αν κάνεις κάτι καλά περισσότερο ή λιγότερο το σημαντικό είναι να το κάνεις Αληθινά με Αγάπη όσο γίνεται καλύτερα.

Επί τέλους το κατάλαβες;

Τίποτα δεν εξαρτάται από εμάς.

Μπορούμε όμως στην όλη απεραντωσύνη του σύμπαντος, στην αιώνια αρμονία της κτίσεως να δώσουμε τη δική μας μελωδία με την αγάπη μας στον συνάνθρωπο, δίχως πρέπει, ελεύθερα με το βλέμμα στραμένο στο Δημιουργό αντλώντας από αυτόν τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος.

Χαρίσειο Γηροκομείο (Τρίτη) 9-11 πμ

(Τέρμα Δημητρίου Χαρίση – Άνω Τούμπα – Θεσσαλονίκη)

Σεπτέμβριος

3	Μουζακίδης Χρήστος	Άνοια και άσκηση
10	Αλεξιάδου Αμαλία	Προβλήματα συμπεριφοράς στην άνοια
17	Κουντή Φωτεινή	Το έργο της εταιρείας
24	Σουμπάρα Μάλαμα	Reminiscence – διαγνωστικά test

Οκτώβριος

1	Ζιάκα Θεοδώρα	Γραμμή Βοήθειας
8	Καραολάνη Πηνελόπη	Reminiscence
15	Φιλιππούλου Αναστασία	12ο Συνέδριο Alzheimer Europe
22	Κακογιάννη Νίτσα	Επιθετικότητα στην άνοια
29	Βαρσαμποπούλου Αναστασία	Ψυχολογικές διαστάσεις του πόνου

Νοέμβριος

5	Ζιάκας Χρήστος	Σύγχρονη νομική αντιμετώπιση
12	Μολυβά Δημήτρα	Γενετική
19	Νακοπούλου Λίτσα	Άδηλος μνήμη
26	Ιακωβίδου Βάσω	Παράγοντες κινδύνου

Δεκέμβριος

3	Κίτσος Γεώργιος	Παθογένεια
10	Βαρσαμποπούλου Αναστασία	Εικαστική Ψυχοθεραπεία
17	Τσάνταλη Ελένη	Οργάνωση μνήμης

Οι παραπάνω ομιλίες θα επαναληφθούν την ίδια εβδομάδα **κάθε Πέμπτη** με αυτή της Τρίτης στο Χαρίσειο Γηροκομείο
 α) στην Αίθουσα Συσκέψεων Δημ. Συμβουλίου Δήμου Καλαμαριάς, πλατεία Σκρα και Καραμαούνα ώρα 6-7 μ.μ. και
 β) στην TV100 3 μ.μ.

Δραστηριότητα του Ιατρείου μνήμης και άνοιας Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.

Τη χρονιά που πέρασε το ιατρείο λειτούργησε τακτως δύο φορές την εβδομάδα, Τρίτη και Πέμπτη. Επاندρώθηκε από πέντε άτομα, μία νευρολόγο, έναν ψυχίατρο και τρεις ψυχολόγους.

Παράλληλα, γινόνταν υποστηρικτικού-ενημερωτικού χαρακτήρα συναντήσεις, ατομικά ή με οικογένειες φροντιστών τρεις φορές την εβδομάδα.

Επίσης, την τρίτη Τετάρτη κάθε μήνα πραγματοποιήθηκαν ανοιχτές συγκεντρώσεις φροντιστών. Στις συγκεντρώσεις αυτές αναπτύχθηκαν θέματα σχετικά με τα ανοϊκά σύνδρομα και ενθαρρύνθηκε η ανταλλαγή απόψεων ασθενών και φροντιστών με το επιστημονικό προσωπικό του ιατρείου μας. Στη διάρκεια των συναντήσεων αυτών οι ασθενείς απασχολήθηκαν ψυχοθεραπευτικά με μουσικοθεραπεία και άλλες ομαδικές δραστηριότητες από έναν ψυχολόγο.

Πρόγραμμα «Ξενώνας Δανάη»

Ανακοινώνεται η λειτουργία προγράμματος με την επωνυμία «Ξενώνας Δανάη», για ασθενείς με άνοια, από 1/10/2002 στην Ολυμπιακή Ακτή Κατερίνης του Δήμου Πιερίας. Πληροφορίες στα τηλ. 03510.76046, 0976.534834 (9:00-3:00 π.μ.) κ. Γεωργίου (Ψυχίατρος)

24ωρη Γραμμή Βοήθειας Σωματίου Αλληλοβοήθειας Φροντιστών Ασθενών με Νόσο Alzheimer (Σωματείο Αθήνας)

0 1 0 3 3 0 3 6 7 8

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Ε Γ Γ Ρ Α Φ Η Σ Μ Ε Λ Ο Υ Σ

Επιθυμώ να γίνω μέλος \ να ανανεώσω την ετήσια συνδρομή μου στην Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimer Συναφών Διαταραχών και να έχω όλα τα προνόμια και συμμετοχή σε δραστηριότητες της εταιρείας. Ποσό Ετήσιας συνδρομής 20 €.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Ι Κ Α Σ Τ Ο Ι Χ Ε Ι Α

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ .....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ..... ΑΡΙΘΜ. .... Τ.Κ. .... ΠΟΛΗ .....

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ....

Η διεύθυνση αποστολής της ταχυδρομικής επιταγής είναι: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΣΟΥ ALZHEIMER & ΣΥΝΑΦΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ • ΧΑΡΙΣΕΙΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ – ΤΕΡΜΑ ΔΗΜ. ΧΑΡΙΣΗ – ΑΝΩ ΤΟΥΜΠΑ – 543 52 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Fax: 0310 912.645, e-mail: alzhass@med.auth.gr